

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) แบบกลุ่มเดียววัดผลก่อน-หลัง (One-group Pretest-posttest Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ผลของการให้ฟังดนตรีไทย บรรเลงต่อพฤติกรรมอารมณ์และระยะเวลาการนอนหลับของทารก ประชากรเป็นทารกที่มารับบริการที่ ห้องปลาการ์ตูน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และห้องเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ณ โรงพยาบาลเมืองจะเข้จำนวนทั้งหมด 15 คน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของทารกและครอบครัว และแบบสอบถามพฤติกรรมอารมณ์และแบบบันทึกระยะเวลาการนอนหลับของทารก แบบสอบถามพฤติกรรมอารมณ์ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน และคำนวณค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ .75 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิสัย การทดสอบ Friedman และ การทดสอบ Wilcoxon ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ทารกทั้งหมดจำนวน 15 คน ร้อยละ 40 รับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ห้องปลาการ์ตูน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และร้อยละ 60 รับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ห้องเด็กเล็ก ณ โรงพยาบาลเมืองจะเข้ ส่วนมากเป็นเด็กเพศหญิง ร้อยละ 53.3 อายุเฉลี่ย 14.7 เดือน ($SD = 3.89$, range = 6-19) น้ำหนักเฉลี่ย 10.3 กิโลกรัม ($SD = 1.7$, range = 7-13) ตัวยาวเฉลี่ย 76.5 เซนติเมตร ($SD = 6.0$, range = 61-84) อายุที่เริ่มมารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเฉลี่ย 7.1 เดือน ($SD = 4.9$, range = 3-17) รับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 7.7 เดือน ($SD = 4.2$, range = 1-13) และส่วนมากเป็นบุตรคนที่สอง (ร้อยละ 60)

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ เป็นมารดาของของทารกและเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ 93.3) มีอายุเฉลี่ย 33.4 ปี ($SD = 3.7$, range = 26-38) อายุบิดาเฉลี่ย 37.3 ปี ($SD = 6.6$, range = 26-53) สถานภาพสมรสคู่ ทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว (ร้อยละ 66.7) เกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ (มารดา ร้อยละ 100 บิดา ร้อยละ 93.33) ประมาณครั้งของบิดามารดามีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ (บิดา ร้อยละ 53.3 และมารดา ร้อยละ 46.7) บิดาร้อยละ 60 และมารดา ร้อยละ 86.6

จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และมากกว่าร้อยละ 50 มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,000 บาทหรือมากกว่า

2. ก่อนให้ฟังดนตรีไทยบรรเลง ทารกมีคะแนนพฤติกรรมอารมณ์เท่ากับ 85.87 ($SD = 5.96$, range = 75-93) ระหว่างให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงเท่ากับ 92.27 ($SD = 7.82$, range = 76-104) และภายหลังให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงเท่ากับ 92.60 ($SD = 7.67$, range = 76-103)

3. ระยะเวลาการนอนหลับของทารกก่อนฟังดนตรีไทยบรรเลงเฉลี่ยเท่ากับ 86.87 นาที ($SD = 23.04$, range = 60-143) ระหว่างฟังดนตรีไทยบรรเลงเท่ากับ 109.36 นาที ($SD = 25.59$, range = 70-172) และภายหลังฟังดนตรีไทยบรรเลงเท่ากับ 91.20 นาที ($SD = 24.37$, range = 57-143)

4. การเปรียบเทียบพฤติกรรมอารมณ์ของทารกในระยะก่อน ระหว่าง และภายหลัง การให้ฟังดนตรีไทยบรรเลง พบว่า พฤติกรรมอารมณ์ของทารกระหว่างและภายหลังดีกว่าพฤติกรรมอารมณ์ในระยะก่อนการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z = -3.183$, $p < .01$ และ $Z = -3.059$, $p < .01$ ตามลำดับ) พฤติกรรมอารมณ์ของทารกช่วงระหว่างกับหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกัน ($Z = -.179$, $p > .05$)

5. การเปรียบเทียบระยะเวลาการนอนหลับของทารกในระยะก่อน ระหว่าง และภายหลัง การให้ฟังดนตรีไทยบรรเลง พบว่า ทารกมีระยะเวลาการนอนหลับระหว่างการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงนานกว่าในระยะก่อนและภายหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z = -3.408$, $p < .01$ และ $Z = -3.237$, $p < .01$ ตามลำดับ) ระยะเวลาการนอนหลับก่อนกับหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกัน ($Z = -1.022$, $p > .05$)

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายตามผลสมมุติฐานได้ดังนี้

1. ทารกมีพฤติกรรมอารมณ์ก่อน ระหว่าง และภายหลังการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงแตกต่างกัน ได้แก่ 1) ภายหลังการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงทารกมีพฤติกรรมอารมณ์ดีกว่าระยะก่อนการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลง 2) ระยะระหว่างการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงทารกมีพฤติกรรมอารมณ์ดีกว่าระยะก่อนการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลง และ 3) ภายหลังการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงทารกมีพฤติกรรมอารมณ์แตกต่างกับระยะระหว่างการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลง

ผลจากการวิจัยพบว่าเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 นั่นคือพฤติกรรมอารมณ์ของทารกในระยะก่อน ระหว่างและภายหลังการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($X^2 = 19.14$, $df = 2$, $p < .001$) และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ในระหว่างการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงพฤติกรรมอารมณ์ของทารกดีกว่าในระยะก่อนการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ ($Z = -3.183, p < .01$) ภายหลังการให้ทารกฟังเพลงไทยบรรเลงพฤติกรรมอารมณ์ของทารกดีกว่าในระยะก่อนการให้ฟังเพลงไทยบรรเลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

($Z = -3.059, p < .01$) และในระหว่างกับภายหลังให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงพฤติกรรมอารมณ์ของทารกไม่แตกต่างกัน ($Z = -.179, p > .05$) หมายความว่า การให้ทารกฟังเพลงไทยบรรเลงในขณะนอนหลับหลังมื้ออาหารกลางวัน ส่งผลให้ทารกมีพฤติกรรมอารมณ์ดีขึ้นทั้งในช่วงระยะที่ทำการทดลอง และต่อเนื่องไปจนถึงช่วงระยะภายหลังการทดลองที่ไม่ได้เปิดดนตรีไทยบรรเลงให้ฟังในขณะนอนหลับหลังมื้ออาหารกลางวัน ทั้งนี้ สามารถอธิบายได้ว่า เสียงดนตรีมีผลต่ออารมณ์ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีพัฒนาการทางอารมณ์ของชรูฟ คือมีปัจจัยเป็นตัวกระตุ้นคือเสียงดนตรี ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้สึกและสรีระซึ่งจะส่งกระแสประสาทให้ร่างกายมีปฏิกิริยา และตอบสนองต่อเสียงดนตรีโดยแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

สมองจะรับรู้เสียงดนตรี และมีการตื่นตัวกับเสียงที่ได้ยิน โดยจังหวะของดนตรีจะทำให้ร่างกายผ่อนคลาย ท่วงทำนองทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และเสียงประสานช่วยกล่อมเกลาอารมณ์ ทำให้อารมณ์สงบและบรรเทาความตึงเครียด ส่งผลให้เซลล์ประสาทสมองมีการหลั่งสารเอนโดรฟิน ทำให้เด็กมีความสุข และอารมณ์ดี รวมทั้งส่งผลให้มีพฤติกรรมอารมณ์และพัฒนาการทางอารมณ์ดีขึ้น (สุกรี เจริญสุข, 2549) ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงระหว่างการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงในขณะนอนหลับหลังมื้ออาหารกลางวัน ตามขั้นตอนการทดลองในการวิจัยนี้ และมีพัฒนาการทางอารมณ์ดีและต่อเนื่องไปถึงระยะภายหลังการทดลอง สอดคล้องกับการศึกษาของ จันทิมา ดอกไม้ (2547) ได้ทำการศึกษาผลของการฟังดนตรีไทยในกลุ่มเยาวชน จำนวน 150 คน พบว่าความรู้สึกของเยาวชนโดยทั่วไปที่มีต่อการฟังดนตรีไทย ฟังแล้วทำให้เกิดความประทับใจ มีความรู้สึกเคลิบเคลิ้มคล้อยตามความรู้สึกผ่อนคลายความตึงเครียด ช่วยลดอารมณ์รุนแรงหุนหันุนใจมีจิตใจเยือกเย็น สบายใจ และรู้สึกไร้แรงกดดัน และในการศึกษาเดียวกันทำการศึกษาในเชิงคุณภาพในเยาวชนอายุไม่ต่ำกว่า 2 ปี จำนวน 4 คน พบว่าผลของการเรียนดนตรีไทยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชนที่ได้รับการเรียนดนตรีไทยคือเด็กมีสมาธิมากขึ้น มีความอ่อนโยนและใจเย็นขึ้น กล้าแสดงออก และมีความพยายามตั้งใจมากขึ้น มีพัฒนาการด้านการฟัง การเรียนดีขึ้น มีความรับผิดชอบ มีความสุภาพอ่อนโยน มีสัมมาคารวะ และมีมนุษยสัมพันธ์ มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ จะมีความแตกต่างกัน คือ ในด้านบุคลิกภาพ ด้านสภาวะทางอารมณ์เด็กจะค่อย ๆ เปลี่ยน และซึมซับโดยไม่รู้ตัว เด็กอารมณ์ดีขึ้นมีความอ่อนโยน ไม่ก้าวร้าว มีความอดทนอดกลั้นที่จะไม่แสดงออกในสิ่งที่ไม่ดี แสดงออกที่อ่อนโยนขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของเฮนดอน และโบฮอน (Hendon & Bohon, 2007) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างเด็กอายุตั้งแต่ 13 เดือน ถึง 12 ปี ที่ได้รับบาดเจ็บที่โรงพยาบาลศูนย์ในรัฐแคลิฟอร์เนีย จำนวน 60 ราย แบ่งเป็นสองกลุ่ม กลุ่มกิจกรรมดนตรีกับกลุ่มกิจกรรมการเล่น โดยเปรียบเทียบผลที่มีต่อ

อารมณ์เด็ก พบว่า เด็กมีจำนวนครั้งที่ยิ้มเมื่อทำกิจกรรมดนตรีมากกว่าและบ่อยครั้งกว่ากิจกรรมการเล่น ดังนั้นการใช้กิจกรรมดนตรีจะช่วยทำให้ จิตใจ และอารมณ์ดีขึ้น ซึ่งคล้ายกับการศึกษาของชอว์และเราส์เชอร์ (Shaw & Ranscher, 1999 อ้างถึงใน สุภาวดี หาญเมธี, 2551 ข) โดยให้นักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ฟังเพลงเปียโนโซนาต้าของโมสาร์ท เพียง 10 นาที ก่อนทำแบบทดสอบเกี่ยวกับความสามารถทางมิติสัมพันธ์ (มิติสัมพันธ์ คือ ความสามารถในการรับรู้ตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ และในการมองเห็นความสัมพันธ์ของมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ ที่ว่าง สถานที่และเวลา สามารถมองเห็นความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ และสามารถคาดคะเนภาพของความเชื่อมโยงให้เกิดขึ้นในใจ และถ่ายทอดออกมาให้คนอื่นรับรู้เป็นรูปธรรม หรือมีความสามารถในการมองเห็นพื้นที่ มองสิ่งต่าง ๆ ได้ในมิติที่หลากหลาย และรวดเร็ว (พงษ์ศักดิ์ น้อยพยัค, 2549) และผลที่ได้คือนักศึกษากลุ่มนี้ได้คะแนนมากขึ้น หมายถึง ความสามารถทางมิติสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งนั่นย่อมส่งผลให้การเข้าสังคมกับเด็กอื่นหรือการแสดงพฤติกรรมอารมณ์ไปในทางบวก

2. ทารกมีระยะเวลาการนอนหลับในระยะก่อน ระหว่าง และภายหลังการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงแตกต่างกัน ได้แก่ 1) ภายหลังการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงทารกยะเวลาการนอนหลับนานกว่าระยะก่อนการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลง 2) ระยะระหว่างการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงทารกยะเวลาการนอนหลับนานกว่าระยะก่อนการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลง และ 3) ภายหลังการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงทารกยะเวลาการนอนหลับแตกต่างกับระยะระหว่างการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลง

ผลการวิจัยพบว่าเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 นั่นคือ ระยะเวลาการนอนหลับของทารก ในระยะก่อน ระหว่าง และภายหลังการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 20.13, df = 2, p < .001$) และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ในระหว่างการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลง ทารกมีระยะเวลาการนอนหลับนานกว่าระยะก่อนและภายหลังการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z = -3.408, p < .01$ และ $Z = -3.237, p < .01$ ตามลำดับ) สำหรับระยะเวลาการนอนหลับในระยะก่อนกับภายหลังการให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงไม่แตกต่างกัน ($Z = -1.022, p > .05$) หมายความว่า การให้ฟังดนตรีไทยบรรเลงในระหว่างการนอนหลับหลังมีอาหารกลางวัน ส่งผลให้ทารกนอนหลับได้ยาวนานขึ้นกว่าการไม่ได้ฟังเสียงดนตรีไทยบรรเลง ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า การให้ทารกฟังเพลงไทยบรรเลงตามขั้นตอนการทดลอง ส่งผลให้ทารกนอนหลับกลางวันได้นานกว่าในระยะก่อนและภายหลังการทดลองที่ไม่ได้ให้ฟังดนตรีไทยบรรเลง เนื่องจากเสียงดนตรีมีผลต่อร่างกาย เปรียบเสมือนตัวเสริมแรงของการผ่อนคลาย เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้คนเราหันเหความสนใจจากสิ่งเร้าภายนอก (สุกรี เจริญสุข, 2549) ช่วยกล่อมเกลาร่างกาย ทำให้อารมณ์สงบ และบรรเทาความตึงเครียดของกล้ามเนื้อ (วิไลลักษณ์ ภูศิริ, 2543; ศศิธร พุ่มดวง, 2548) ส่งผลให้หลับสนิทและยาวนานขึ้น โดยระดับเสียง ที่อยู่ในระดับต่ำและระดับสูงปานกลาง ระดับความดังของเสียงที่

เหมาะสมอยู่ที่ 40-60 เดซิเบล (ศิริกานต์ มุกตาศิริกุล, 2549) จะช่วยทำให้เกิดความรู้สึกสงบ ความดังของเสียง ที่เบาและนุ่ม จะทำให้เกิดความสงบ สบายใจ และเกิดสมาธิ ทำนองเพลง ช่วยในการระบายความรู้สึกส่วนลึกของจิตใจ ทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และลดความวิตกกังวล (บุษกร สำโรงธรรม, 2551) สอดคล้องกับการศึกษาโดยใช้ดนตรีเปรียบเทียบกับการใช้ยานอนหลับ (Chloral Hydrate) ในเด็กอายุไม่เกิน 5 ปี จำนวน 60 คน ที่โรงพยาบาลอิสราเอลโดยแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มที่ฟังดนตรีก่อนนอนและกลุ่มที่ใช้ยานอนหลับ พบว่าดนตรีช่วยให้เด็กและทารกหลับได้ดีเท่ากับการใช้ยา แต่ปลอดภัยและราคาถูกกว่า (Loewy et al., 2005) และคล้ายกับการศึกษาคุณภาพการนอนในกลุ่มนักศึกษา อายุระหว่าง 19 ปี ถึง 28 ปี จำนวน 94 คน แบ่งกลุ่มทดลองเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกฟังเพลงคลาสสิกเปิดตั้งแต่เริ่มนอนเป็นเวลา 45 นาที กลุ่ม 2 ฟังซีดีเรื่องสั้น 45 นาที และกลุ่มที่ 3 ไม่ได้จัดกระทำใด ๆ พบว่ากลุ่มที่ฟังเพลงคลาสสิกมีคุณภาพการนอนหลับดีขึ้น เนื่องจากมีค่าคะแนนสูงกว่ากลุ่มฟังซีดีเรื่องสั้นและกลุ่มที่ไม่ได้จัดกระทำใด ๆ (Harmat, Takacs, & Bodizs, 2008) ซึ่งคล้ายกับการศึกษาคุณภาพการนอนหลับในหอผู้ป่วยวิกฤติระบบหัวใจและหลอดเลือดของศูนย์สา โพรทิงม (2548) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยวิกฤติระบบหัวใจและหลอดเลือดทั้งหมด 30 คน ผู้ป่วยทุกคนเป็นกลุ่มทดลอง ฟังเพลงจังหวะ 60-80 ครั้ง/ นาที จำนวน 7 แผ่น ก่อนนอนเป็นเวลา 30 นาที พบว่าคนที่ฟังดนตรีมีผลการนอนหลับยาวนานกว่าคนที่ไม่ได้ฟังดนตรี และดัชนีประสิทธิภาพการนอนดีกว่าคนที่ไม่ได้ฟังดนตรี

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องและ เป็นไปในทำนองเดียวกับการศึกษาที่ผ่านมาทั้งในและต่างประเทศ คือให้ทารกฟังเพลงบรรเลง ส่งผลดีต่อพฤติกรรมอารมณ์และระยะเวลาการนอนหลับ การศึกษาที่ผ่านมาใช้เพลงบรรเลงสากลหรือเพลงคลาสสิกของต่างประเทศ แต่การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า เพลงบรรเลงไทยใช้ได้ผลดีเช่นเดียวกับเพลงบรรเลงสากล (Harmat et al., 2007) นอกจากนี้ยังเป็นการประยุกต์ใช้วัฒนธรรม ศิลปะและวัฒนธรรมไทย ในการส่งเสริมการนอนหลับ การเจริญเติบโต และพัฒนาการด้านต่างๆ ของทารกโดยเฉพาะด้านอารมณ์อีกด้วย

ข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้

1. รูปแบบการวิจัยเป็นแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อน-หลัง จึงมีกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว ไม่มีกลุ่มควบคุม จึงมีการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนได้น้อย
2. จำนวนกลุ่มตัวอย่างน้อย และจึงต้องใช้ทดสอบด้วยสถิติ Non-parametric

ข้อเสนอแนะ

ด้านการนำผลวิจัยไปใช้

1. พยาบาลเด็ก ครู/พี่เลี้ยงเด็กเล็ก ผู้ปกครองหรือผู้มีหน้าที่เลี้ยงดูทารก ควรจัดให้ทารกได้ฟังเพลงไทยบรรเลงช่วงเวลานอนหลับกลางวันหลังมื้ออาหาร เพื่อให้ทารกนอนหลับได้นานขึ้นส่งผลให้มีพฤติกรรมอารมณ์ดี รวมทั้งส่งผลต่อการพัฒนาการทางอารมณ์ที่ดีต่อไปด้วย

2. ผู้บริหารสถานเลี้ยงเด็กทารกควรกำหนดนโยบายจัดให้ทารกได้ฟังเพลงไทยบรรเลงช่วงเวลานอนหลับกลางวันหลังมื้ออาหาร นอกจากนี้ยังเป็นการสนับสนุนและสืบสานเพลงบรรเลงไทยให้กับเด็กไทยต่อไปด้วย

ด้านการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยซ้ำและเพิ่มเติม โดยมีการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน และลดข้อจำกัดการวิจัย ได้แก่ ออกแบบการวิจัยแบบ 2 กลุ่ม ที่มีทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น และใช้ทดสอบด้วยสถิติ Parametric ที่จะสามารถอ้างอิงได้ชัดเจนมากขึ้น

2. ควรใช้ดนตรีบรรเลงไทยเพลงอื่นที่มีลักษณะทำนองต่างกันไปเพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษา รวมทั้งศึกษาดูตามระยะยาว และเพิ่มตัวแปรตามอื่นที่เกี่ยวข้องกับการให้ทารกฟังดนตรีไทยบรรเลง ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ พฤติกรรมทางสังคม และผลการเรียนเป็นต้น

3. ควรทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะแตกต่าง เช่น ทารกที่มีความเจ็บป่วย หรือทารกในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า เป็นต้น

4. ควรมีการประยุกต์ใช้ในเด็กที่มีปัญหาในการนอนหลับ เป็นต้น